

Z DZIEJÓW KARTOGRAFII

Tom XXIV – 2022 | INSTYTUT HISTORII NAUKI POLSKIEJ AKADEMII NAUK

MAPA A TEKST

Instytut Historii Nauki Polskiej Akademii Nauk
Zespół Historii Kartografii

Z DZIEJÓW KARTOGRAFII
Tom XXIV – 2022
MAPA A TEKST

FROM THE HISTORY OF CARTOGRAPHY
Volume XXIV – 2022
MAP AND TEXT

Komitet redakcyjny
Beata Konopska (Uniwersytet Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie)
Dorota Kozłowska (Instytut Historii Nauki PAN)
Radosław Skrycki (Uniwersytet Szczeciński)

Redaktor naukowy
Karol Łopatecki

Recenzenci
dr hab. Piotr Guzowski, prof. UwB; prof. dr hab. Jakub Niedźwiedz

Opracowanie redakcyjne i korekta
Jerzy Ostrowski, Bożena Ogorzelska

Indeks geograficzny i osobowy
Karol Łopatecki

Skład i łamanie
Janusz Świnarski

Wydawnictwa IHN PAN
Nowy Świat 72, 00-330 Warszawa
e-mail: ihn@ihnpan.waw.pl

© by: IHN PAN & Authors
ISSN: 0138-0850
ISBN: 978-83-960759-9-4

Warszawa 2022

Dofinansowywano ze środków budżetu państwa w ramach programu
DOSKONAŁA NAUKA – Wsparcie monografii naukowych
Nazwa zadania: Z Dziejów Kartografii
Dofinansowanie: 19 700 zł
Całkowita wartość 22 200 zł

SPIIS TREŚCI

<i>Karol Łopatecki</i>	
Od redaktora naukowego	9
<i>Michał Mauks</i>	
Mapa Agryppy, <i>Res gestae Divi Augusti</i> i kontrola nad rzymskim orbis terrarum	13
<i>Bogdan Burliga</i>	
Google Maps na blisko 1500 lat przed Google Maps: zwięzła legenda do mozaikowej mapy z Madaby	25
<i>Piotr Tańkowski</i>	
Fabularyzacja przestrzeni: osmański podbój Egiptu (1517) w narracji Ludwika Tuberon de Crieva	47
<i>Dariusz Chemperek</i>	
Strumienie, drzewa, nimfy... – Jan Kochanowski w Zamchu. <i>Dryas zamechska</i> i <i>Pan Zamchanus</i> w świetle geografii historycznej i kartografii krytycznej	57
<i>Lucyna Szaniawska</i>	
Objaśnienia na mapach drukowanych w XVI i XVII wieku, uczytelniające ich treść	81
<i>Aliaksei Adamovitch</i>	
O doprecyzowaniu datowania „Radziwiłłowskiej” mapy Wielkiego Księstwa Litewskiego z roku 1613	149
<i>Jerzy Czajewski</i>	
Kartografia wojny smoleńskiej (1632–1634) w obrazach i słowach	175
<i>Dorota Jutrzenka-Supryn, Jolanta Czuczko</i>	
Szukając liter, szukając słów. Możliwości wykorzystania technik analitycznych i procesów konserwatorskich w uczytelnieniu tekstów w zabytkach kartograficznych na przykładzie mapy Hindenberga IXNOOPΘGPAΘIA PLESNIACA	231

<i>Anna Pastorek</i>	
Bitwa morska pod Downs w 1639 roku – mapa, tekst, ryciny . . .	265
<i>Karolina Kwaśna</i>	
Opowieści z pogranicza. O ukrytej geografii <i>Mapy Nowej Anglii</i> Johna Fostera	281
<i>Radosław Skrycki</i>	
Mapa jako książka. O ramie wydawniczej, dedykacjach i nietypowym przypadku Eilharda Lubinusa	305
<i>Robert Mileszczyk</i>	
Jana Andrzeja Morsztyna poetycka mapa trunków europejskich	321
<i>Rostyslav Sossa</i>	
Polityczne i administracyjne granice ziem ukraińskich w pracach Guillaume’a Beauplana	341
<i>Karol Łopatecki, Wojciech Krawczuk</i>	
Szwedzki plan oblężenia Krakowa z 1655 roku jako przykład wykorzystania prac kartograficznych w komunikacji epistolarnej	357
<i>Tomasz Tarasiuk</i>	
Z miarką przez Pomorze: kataster szwedzki, czyli najdawniejsze mapy katastralne Pomorza	383
<i>Bogusław Dybaś</i>	
Problematyka fortyfikacyjna w opisach do wojskowej mapy Galicii, tzw. Mapy Miega (1779–1783)	395
<i>Katarzyna Lisiecka</i>	
Romantyczna wizja granic Polski. Mapa Pomorza (i Nowej Marchii) Jędrzeja Słowaczyńskiego	433
<i>Dorota Siwicka</i>	
Wierna mapa. Podróż Konstantego Tyszkiewicza po rzece Wilii . .	449
<i>Tomasz Olenderek</i>	
Mapy leśne z obszaru guberni lubelskiej	469
<i>Bogdan Wolak</i>	
Chorografia <i>Geografii polskiej Warmii</i> Walentego Barczewskiego w ujęciu jakościowym i ilościowym	489

<i>Lucyna Szaniawska</i>	
Objaśnienia na mapach tematycznych na przykładzie map wojennych, między innymi 12 Kompanii Geograficznej	509
<i>Kamil Nieścioruk</i>	
Na początku było słowo. A potem mapa. O stosunku historii kartografii do map tolkienowskiego Śródziemia	549
<i>Leszek Opyrchał</i>	
Mapa jako bohater filmu <i>Złoto MacKenny</i>	561
<i>Ewa Krzyżanowska-Walaszczyk</i>	
Mapa Isaaka Tiriona a <i>Księgi Jakubowe</i> Olgi Tokarczuk	575
<i>Beata Konopska</i>	
Teksty w pracy nad dawną mapą. Refleksje warsztatowe	595
Indeks geograficzny	611
Indeks osobowy	637

CONTENTS

<i>Karol Łopatecki</i>	
From the scientific editor	11
<i>Michał Mauks</i>	
Agrippa's map, <i>Res gestae Divi Augusti</i> and control of the Roman <i>orbis terrarum</i>	13
<i>Bogdan Burliga</i>	
Google Maps nearly 1,500 years before Google Maps: brief legenda to the Madaba Mosaic Map	25
<i>Piotr Taflowski</i>	
Fictionalization of Space: Ottoman Conquest of Egypt (1517) in the narrative by Louis Tuberon	47
<i>Dariusz Chemperek</i>	
Jan Kochanowski in Zamch (?). <i>Dryas zamechska</i> and <i>Pan Zamchanus</i> in the light of historical geography and critical cartography	57
<i>Lucyna Szaniawska</i>	
Explanations on maps printed in the 16th and 17th centuries, clarifying their content	81
<i>Aliaksei Adamovitch</i>	
On the clarification of the dating of the Radziwill map of the Grand Duchy of Lithuania from 1613	149
<i>Jerzy Czajewski</i>	
Cartography of the Smolensk War (1632–1634) in images and words	175
<i>Dorota Jutrzenka-Supryn, Jolanta Czuczko</i>	
In search of letters, in search of words. Possibilities for applying analytical techniques and conservation processes in improving the legibility of texts in cartographic objects on the example of an Hindenberg map IXNOOPΘGPAΘIA PLESNIACA	231

<i>Anna Pastorek</i>		
	The naval Battle of the Downs in 1639 – map, text, engravings . . .	265
<i>Karolina Kwaśna</i>		
	Tales from the Borderland. Hidden Geographies in John Foster’s A Map of New England	281
<i>Radosław Skrycki</i>		
	The map as a book. On the publishing frame, dedications and the unusual case of Eilhard Lubinus	305
<i>Robert Mileszczyk</i>		
	Jan Andrzej Morsztyn’s poetic map of European alcoholic beverages	321
<i>Rostyslav Sossa</i>		
	Political borders and administrative boundaries of Ukrainian lands in the works of G. Beauplan	341
<i>Karol Łopatecki, Wojciech Krawczuk</i>		
	The Swedish plan of the siege of Krakow from 1655 as an example of cartographic works used in epistolary communication	357
<i>Tomasz Tarasiuk</i>		
	Measuring Pomerania: Swedish cadastre, the oldest cadastral maps of Pomerania	383
<i>Bogusław Dybaś</i>		
	Fortification issues in descriptions to the military map of Galicia, known as the Mieg Map (1779–1783)	395
<i>Katarzyna Lisiecka</i>		
	A romantic vision of Poland’s borders. Map of Pomerania (and New March) by Jędrzej Słowaczyński	433
<i>Dorota Siwicka</i>		
	Faithful map. Konstanty Tyszkiewicz’s journey on the Neris River	449
<i>Tomasz Olenderek</i>		
	Forest maps of the Lublin governorate area	469
<i>Bogdan Wolak</i>		
	Chorography of Walenty Barczewski’s “Geography of Polish Warmia” in qualitative and quantitative terms	489

<i>Lucyna Szaniawska</i>	
Explanations on thematic maps on an example war maps, including the 12th Geographical Company	509
<i>Kamil Nieścioruk</i>	
In the beginning was the word. Then came a map. On relations of history of cartography and Tolkien's Middle-earth	549
<i>Leszek Opyrchał</i>	
The map as a protagonist in the movie <i>Mackenna's Gold</i>	561
<i>Ewa Krzyżanowska-Walaszczyk</i>	
Isaak Tirion's map vs. <i>The Books of Jacob</i> by Olga Tokarczuk	575
<i>Beata Konopska</i>	
Text at work on the old map. The workshop reflections	595
Geographical index	611
Personal index	637